

ZGODNJA DANICA.

Katolišk cerkven list.

Danica izhaja vsak petek na celi poli, in veljá po pošti za celo leto 4 gld. 20 kr., za polleta 2 gld. 20 kr., za četert leta 1 gld. 15 kr. V tiskarnici sprejemana na leto 3 gold. 60 kr., za pol leta 1 gold. 80 kr., za četert leta 90 kr., ako zadeno na ta dan praznik, izide Danica dan poprej.

Tečaj XXIII.

V Ljubljani 23. kimovca 1870.

List 38.

Marii na Planinski gori.

K Tebi, zatočišče moje,
O Kraljica! pribežim,
Da ime presladko Tvoje
Verno-vdano počastim.
Tu pred Tabo, o Marija!
Srečnega se čutim lé,
Tvoja milost up vlija
V skesano mi sercé.

Žalil z grehi sem Ti Sina,
Rane mu ponovil spet,
V brezduo večnega pogina
Sem zaslužil že terpet'.
To boli me, ko spoznavam,
Tega serčno se kesam,
V dušni sili krogi tavam,
Sam pomagat' si ne znam.

Ko pa zrem obraz Tvoj mili,
Pribežal'še greznikov!
Tolažilo dušni sili —
V serce šine up mi nov,
Up, da Mati boš prosila
Tudi zá-me Jezusa,
Ker še nikdar zapustila
Nis' prosilca vernega.

Sprejmi v materno me krilo,
Smiljeno mi daj roko;
Prigovarjaj Sinu mило,
Da mi greh odpustil bo,
Da sprejel bo za ovčico
Svojo drago me nazaj,
Prizanesel vso krivico,
Sodil milostno me kdaj.

Daj mi, da v pokori pravi
Svoje dneve preživim,
Vžgi mi serce, da v ljubavi
Božji zmiraj bolj gorim;
Ko pa loči se dušica,
Ko bo vtihnulo serce,
Sprejmi jo, nebes Kraljica;
V svoje milostne roké!

Radoslav.

Deklica iše rožic.

(Glasovanka.)

1.
Deklica mala
Rožic iskala
Je po dolini,
Je po stermini:
Rožic dišečih
Ino cvetečih
Bada bi dala
Jezušku v dar.

2.
Moje sestrice
In tovaršice,
Ali vé véste
In mi povéste:
Ktere so cvetke
Jezušku mar?
Bi položila
Jih na altar?

3.
Veš, o sestrica,
Mlada devica:
Cvétke vse blage
Njemu so drage,
Če le noben'ga
Terna ni vmés;
Krono pa imela
Lil'ja bo bela,
Ki obletéla
Ne bo nikdar!

S—v.

Vsi za enega, eden za vse!

Življenja dan Bog stvaril je za delo,
Zató on pridnemu naklanja srečo,
Namen pa dober jo stori cvetečo,
Brez tega nam življenje ni veselo.

Le glej na cvetji délavno bučelo,
Kak skerbno zbira hrano si dišečo,
Ki z družbo svojo deli brenčečo;
Serce zavida ni ji zagorelo.

Ak hočeš vreden ud človeštva biti,
Do groba moraš vedno se potiti,
Nobena ura ti ne bod' zgubljena.

Ne reci: č'mu bi vbadal se za druge? —
Bodimo vsi si eden druž'ga sluge,
Pa roka vsaka pridna in poštena.

Štefan Kamnarjev.

Naj višji oblast, naj višje učenstvo in nezmotljivost Kristusovega namestnika na zemlji.

(Konec.)

Pa papež bo napuhnjen, prevzet, mislijo nasprotniki, ko je celo za versko resnico njegova nezmotljivost razglašena?.... To mislijo le samo ljudje, ki so sami napuhnjeni in prevzetni, in ki hočejo sami nezmotljivi biti in več vediti, kakor sv. cerkev, katero vender sv. Duh vlada. Papeži pa vedo, da ta dar veljá njih službi in ne njih lastni osebi, ker je to potrebno za vesoljno katoliško cerkev. Kakor si noben pravi katoliški duhoven zato kaj ne domišljeje, ker ima oblast in moč za spreminjanje kruha in vina pri sv. maši, grehe odpušati v spovednici, v zakon vernike poročevati: tako tudi papež ni prevzet zato, da je Kristus njemu v prid sv. cerkve nezmotljivost v veri zročil.

Papeževa nezmotljivost tedaj papeža ne dela nezmotljivega kakor osebnega človeka samega zase, nezmotljiv je le, kadar slovesno za keršanstvo razločuje in uči verske in npravne ali zadržanske nauke, le samo taki nauki in določitve ne morejo biti podverženi nobeni zmoti. To uči sv. pismo, to učijo cerkveni očetje, to učijo cerkveni zbori, učijo od vesoljne cerkve sprejete določila. To uči tudi zdrava pamet; zakaj verska resnica je bila že pred, da se kat. cerkev v Jezusovih naukih ne more zmotiti, praša se tedaj: kje je sedež, edinstvo te nezmotljivosti? V posameznih škofih ne, v zbranih brez papeža tudi ne: tedaj ne more drugej biti kakor v papežu, ker papež je edinstvo, je središče sv. cerkve. Iz Rima še nikoli ni izvirala nobena zmeta, zakaj Kristus je molil za Petra in njegove naslednike, da ne neha njih vera in da svoje brate poterjujejo do konca časov.

Zdaj pa se ozrimo še nekoliko na sedanjega sv. Očeta Pija IX. Obširno znano in vsestransko poterjeno prerokovanje sv. Malahija, vikšega škofa v Armagh, tega papeža zaznamnjuje že pred veliko sto leti (v 12. stoletji) za „križ od Križa.“ In če je pri katerem pa-

pežu prerokovanje zadeto, se gotovo pri tem na tanko spolnuje. Velik je Pij IX in s svojim terpljenjem se more primerjati s spričevavci ali marterniki prvih časov; s svojim napredovanjem v sveti cerkvi pa se enako šteje med naj imenitniši poglavarje, ktere je kdaj imela sv. cerkev. Naznanaovala je že Danica, kaj je Pij IX delal in doveršil v sv. cerkvi; pa kdo bo vse naštel?

Kar terpljenje tiče, smo doživeli leta 1848, da so mogli ta sv. Oče pred puntarji iz Rima bežati, kamor so se povernili l. 1849 med nezmernim veseljem ljudstva. Od l. 1849 so jih sovražniki oropali naj lepših okrajin rimske državnice. In kako se od tistega časa godi katoliški cerkvi po Laškem? Odpravljali in zatirali so klostre, grabili cerkveno premoženje, škofe in mašnike vlačili v ječe in preganjali jih, in neprenehoma tiše še na Rim, da bi ga ugrabili. To je res težek „križ.“ Pa, ko je prerokovano: „Križ od križa:“ od kterega križa ta križ prihaja?... Od sardinskega kralja, kateri ima križ v svojem gerbu (kraljevem znamenji), na banderu in zastavi... Tako se je prerokovanje spolnilo čisto po besedi. Pijev križ izvira od Viktor-Emanuela in od laških rovarjev.

Naj omenim tukaj še družega napovedovanja, ki zadeva Pija IX; namreč od bogoljubne Marije Lataste, ki je umerla ravno tisto leto, ko so bili Pij IX za papeža izvoljeni, to je l. 1846. Napovedovala je letá služabnica Božja naj imenitniši djanje sedanjega papeža, namreč razglašanje neomadežanega spočetja Marije Device za versko resnico, — potem vojskovanja in britkosti, — pa tudi poslednjič zmago Pija IX, in še dalje prihodnje srečne čase sv. katoliške cerkve. Neki dan po sv. obhajilu ravno 8. grudna, je prejela od svojega božjega Ženina razodenje, ki s precej obširnimi besedami vse to dopoveduje.

Po prerokovanji od čistega spočetja pravi med drugimi od Rima to-le: „Zdaj pa bo britkost prišla nad zemljo. Mesto, ki ga ljubim, bode stiskano. V žalovanji in zapušeni bode, od vsih strani kakor v mreži vjeta tica obdajano. Skoz tri leta in še nekaj več je viditi, da to mesto omaga. Toda moja mati bo doli vanj stopila, bo starčka, ki na prestolu sedi, za roko prišla in mu govorila: Ura je prišla! Vstani! Poglej svoje sovražnike! Dam jih zverstoma zginovati in zginejo za vselej! Ti si mi čast pripravil v nebesih in na zemlji! jaz bom tebi čast pripravila na zemlji in v nebesih. Lej ljudi! Časté tvoje ime; časté tvojo serčnost; časté tvojo oblast!... Starček, obriši si solze, blagoslovim te!“

Vidili smo, kako se je spolnil prvi del tega prerokovanja, namreč to, da bo neomadež. spočetje razglašeno. Ravno o svojem pregnanstvu v Neapelnu l. 1848 so Pij IX v pisarji poprašali vse škofe po zemlji za njih misel o čistem spočetju Marije D., in ko so povsod izrekli, da je po pismih, izročilu in nauku sv. cerkve brez madeža spočeta, so Pij IX 8. grud. 1854 slovesno izrekli in razglasili to versko resnico, in veselil se je vesoljni katoliški svet.

Tudi drugi del napovedovanja, od terpljenja Pija IX, se je že nad mero spolnil. Od l. 1859 je prihajala velika britkost nad keršanstvo, posebno pa nad Rim in Italijo. Starček, sivi starček v Rimu, je od mogočnih tega sveta zapušen, izroččen svojim sovražnikom, in še zdaj — pa ravno zdaj zlasti vidimo „ljubljenost mesto“ Rim oprezovano in obdajano od sovražnikov, „kakor v mreži vjeto tico.“

Vidimo pa že tudi dandanašnji, kako Marija zvestemu svojemu služabniku, ki se imenuje „hlapec vsih hlapcev Božjih,“ med vsimi britkostmi na pomoč prihaja. Ime Pij se preslavlja krog in krog zemlje, in kakor sladka glasba doni v ušesih pri milijonih kristijanov in celo tudi nevernikov. Neštevilne serca se vsak dan dvi-

gajo k nebesom moleče za našega sv. Očeta Pija IX. Neštevilne dobre ročice mu darujejo milodarne vinarje z veseljem, in iz vsih keršanskih krajev se zbirajo rado-voljci, ki so pripravljani zadnjo kapljico kervi preliti za sv. Očeta Pija IX. Vesoljni svet se že zdaj ne more prečuditi serčnosti, s katero skorej sam Pij neprestrašeno povzdiguje bandero pravice in resnice. In pri zunanji nezmožnosti ni bila nikoli duhovska moč tako velika, kakor zdaj pod Pijem IX. Poslednje zmage pa je Piju IX še le pričakovati, zakaj to, kar je že spolnjeno, kaže na resnico tega, kar se ima spolniti, in Pij IX utegne naj berže še doživeti, da zmaga vse svoje nasprotnike, akoravno je že tako silo v letih; zakaj Marija, ki ji je čast pripravil v nebesih in na zemlji, mu bo čast pripravila najprej še na zemlji, in potlej vekomaj v nebesih.

Zoper napad na Rim.

Toliko laških vojakov kakor listja in trave obdaja nedolžni Rim in preži nanj: in svet molči! Naj le kdo enega juda brez potrebe za brado pocuka, precej se bode oglasilo po vsih velikih časnikih in mestih: „kvak, kvak, kvak!“ Ko se pa očetu vsega keršanstva godi v nebo vpijoča krivica, takrat vse molči. Toda molčanje se bode spremenilo v klice, ki se bodo razlegali, kakor glas levov po dobravah.

Milgosp. Nardi, kakor „Vaterl.“ piše, pravi v protestu zoper „nasilstvo nad papežem:“ Kneza, ki ni nikomur lasu skrivil, ki zgodovina nad 1000 lét njegovemu posestvu pričevanje daje, ki je veliko delal, veliko terpel, tega v 25. letu njegovega vladanja in v 79. letu njegovega življenja napadejo, da bi ga do čistega oropali. Svet vidi to hudodelstvo in ne najde besede, da bi hudodelstvo s sramoto zaznamoval. Drugi knezi pomagajo (ropu) ali pa molče. — Ako bi časništvo svoje svete dolžnosti spolnovalo, bi za tako djanje, ki vsako pravico v tla mandrá, naj strašnejši besede našlo, kakoršne koli premore človeški jezik. Kaj pa dela časništvo? Molči, hvali, laže. —

En mesec je, kar so zmiraj večji trume laških vojakov oblegale laške meje; reklo se je, bramba so zoper garibaldovce... Garibaldovce? pa jih nič ni bilo, in vsak je vedil, da niso odmenjene zoper papeževe sovražnike, ampak — zoper papeža.

Evropa je molčala in je dopustila; Francija sama je oporekala, ali strašni udarci na ubogo deželo so vzeli njenemu glasu vsako moč. — Deržavnštva (kabineti), pravijo, so bile prašane, pa so menda povedale, da nimajo nič zoper vstop v cerkveno državo. Ta beseda se bode morebiti drugi pot zoper nje same obernila. Nič zoper to tedaj, da naj bode papež jetnik ali pregnanec; nič zoper to, da se prekucnejo podslombe vsake pravice! Med tem so se vojaške trume ob meji vsak dan množile; določenega namena že niso nič več skrivali. Poslani motivci so križem lazili po mali mirni deželici, so podkurjali, žugali, obetali, skrivaj podpihovali, da bi le začetek, le senco kacega rogovilstva zbudili ter bi potem prišli v deželo, češ, „jo vpokojevat.“ — Toda dežela je ostala mirna; še danes, tretji dan po začetem napadu, tretji dan, odkar je 60.000 vojakov prestopilo papeževo mejo s sklepom: vse vzeti, — nam naznanuje telegraf, da je v Rimu še zmiraj popolnoma mir.

8. t. m. so se sv. Oče peljali skoz celo mesto v cerkev Marije D. „del Popolo,“ in ljudstvo jih je pozdravljalo s serčnimi klici; ravno tako 10. t. m. . ., mirnega, vsesplošnega zdravoklicanja ni bilo konca.

V Viterbi in Frozinonu so (pošiljani zapeljivci) vse počenjali, da bi imeli videz kacega hrupa. Poslednjič so šemo z obličja vergli; Ponza di San Martino se je

prederznil sv. Očetu kraljevo pismo prinesiti, v katerem so se mu delale nekatere ponudbe, ako bi se hotel znebiti svojih pravic, ali bolje reči, pravic rimske cerkve. Odgovor je bilo lahko uganiti. Častitljivo in brez straha so odgovorili sv. Oče: Da so na vse pripravljeni, k izdajstvu svojih dolžnost pa nikakor ne.

Kakor je bil grof Ponzia čez mejo, ob 11 v noč, so na treh krajih italijanske trume napad storile: general Kadorna s 40.000 vojaki od Koreza v Čivita-Kastelano; general Bixio (garibaldovski oficir in naj jezniši papežev sovražnik) z Orvieta v Aquapendente in Montefiascone z 20.000 vojaki; general Angioletti od juga proti Čepranu in Frozinonu tudi z 20.000 vojaki. Tedaj 60000 (menda pač 80000) zoper 12 do 14000 mož...

Rim je uterjen in se bo branil, kakor bojo pomožki dopustili. Malo število, toda hrabrih vojakov je polno serčnosti in vdanosti... Sv. Oče, pravi telegram, so pričo državniškega zbora protest izrekli; najberže pa se je kaj več zgodilo, kar električni motozi zamolčijo — tisto namreč, kar je Piju VII zoper Napoleona I dolžnost velevala. Ali sv. Oče ostanejo ali gredó, ne vemo; pa tudi če ostanejo, bomo javaljne zvedili, če je to zadovoljno ali prisiljeno... Odsihmal morajo katoličani naznanila, ki prihajajo iz Rima, le z veliko sumljivostjo sprejemati. Rogovilstvo, ki bode skor gotovo v začetku v Rimu prav mehko in hinavsko delalo, se bode pozneje pokazalo v svoji pravi podobi. Dobro je vediti, da rogovilstvo ni le zoper svetno gospostvo papežev, ampak zoper papeštvo in katoliško cerkev sploh nastavljeno. Marsiktere nezgode, marsikteri napadi se bodo pokazali, pa Bog bo otél svojo cerkev. Morebiti je bila potrebna ta huda poskušnja, da se zvesti poskusijo in odpravi, kar je nečistega. Osemnajst stoletij je dervilo mnogotere viharje nad Vatikanom, Škala pa se ni ganila in se ne bo, dolžnost vsih kristjanov je zaznamnjana v djanji apostoljskem: „Ko je bil Peter v ječi, so po cerkvah zanj molili.“

Janez Brence, nekdanji Unški fajmošter.

(Dalje.)

šč) Sledeče pismo pisano v Komendu 30. avg. 1853 je poslednje, kar sem jih še shranjenih imel od njega. Ker je to pisal po opravljenih duhovnih vajah, naj zavolj toliko lepega in podbudnega zapopadka to pismo njegovo prav popolnoma priobčim. Tako le je:

Hvaljen bodi Jezus Kristus!

Preljubi moj Anton!

Gotovo boš hrepeneče že pričakoval mojega naznanila zastran duhovnih vaj. Obširno o tem ne morem pisati; le naj imenitniše prav pomenljive izreke, ktere sem si posebno k sercu vzel, Ti hočem naznaniti.

„Duhoven mora Boga posebno ljubiti. — Moliti mora rad — „clamare“ (klicati), prav priserčno „clamare;“ — „et Deus festinabit in adjutorium“ (in Bog mu bo hitel v pomoč). — Za take, ki se podučiti in spreobrniti ne dajo, mora duhoven zlasti priserčno moliti, ter ljubemu Zveličarju v naj svetejšem Zakramentu in presvetemu Sercu prečiste Device Marije jih priporočati.“

„Le na pol in po verhu nobene reči nikar ne opravljati.“

„Vse naj se dela zavolj Boga, ter nič se ne zmeniti za hvalo ali grajo ljudi.“

„S terdôbo in ošabnostjo Kristus ni svetá speobernil, temuč le z ljubeznijo.“

„Zatajevanje samega sebe je zlasti duhovnu potrebno; duhoven, ki se ne zatajuje in ne premaguje, je sebi in drugim v težavo.“

„Bodimo nasledniki Kristusovi v vnanjem, posebno pa v notranjem terpljenji. „Fiat voluntas Tua“ (zgôdi se tvoja volja), recimo. Le v terpljenji, v križu je zveličanje.“

„Réd (lepo razverstenje opravil) je smert svoje lastne volje in življenje duše.“

„Vsakemu je priporočena, duhovnu pa zlasti potrebna pogostna spoved.“ Kaj več pa se bova ustmeno pomenila, kadar boš sam k meni prišel, kakor si mi obljubil.“

Malo me je bilo sram, ko sem „Novice in „Danico“ v oziru komeške šole bral. Ljubo, prav ljubo pa mi je bilo, da je bil vbogljivi učitelj pohvaljen, in k dobremu očitno toliko bolj spodbujen. „Šolski prijatelj“ čislo 34. str. 266. tekočega leta spričuje, da so se Tvoje dobro namenjene opombe v spomin in serce globoko vtisnile in tudi v rabo in djanje. — Bog Ti poverni, da nas k čedalje večji delavnosti spodbadaš. — Tudi Ti si pri svoji šoli več storil, kakor pa misliš. Deo gratias!

Da je P. Sartori bolan, in da je zató P. Serapijon duhovne vaje vódil, Ti bo že znano.

Telesno in duhovno pokrepčan sem 26. t. m. zvečer iz Ljubljane domú prišel. Sicer pa nič novega ne vem.

„Clama, clama“ (kliči, kliči), in Bog bo pohitel pomagat.

„Clama“ tudi za svojega serčno Te pozdravljajočega Janeza m. p.,

V Komendu 30. avg. 1853.

Po gosp. Jerneju, bratu njegovem, mi je sedaj prišlo v roke še nekaj pisem, pisanih do ranjcega gosp. Janeza. Med temi je naj pervo še pismo, ki ga je pisal ranjki Janez Tomšič, fajmošter v Studenem, 20. pros. 1844 ranjkemu gosp. Brence-u kot kaplanu na Bistrici v Bohinju. V tem pismu se naj pervo britko pritoži, da so mu gosp. Janeza vikši tako kmali vzeli in predstavili; potem mu svoje težave in spremembe v fari nekoliko popiše; in slednjič mu še naznani, kakó je bil zadovoljen in vesel on pa tudi vsi njegovi, ko je njega za kaplana imel, ter mu voši še zdravje, srečo in zadovoljnost. — Nadalje je 24 pisem, ki jih je ranjkemu gosp. Brence-tu gosp. baron Apfaltrer pisal od leta 1856 do l. 1869, nekaj iz domače grajšine v Križih pri Kamniku, nekaj pa iz Ljubljane in Gradca, kadar je ondi prebival. Soznanila sta se bila takrat, ko je bil gosp. Janez v Komendu za kaplana, ter so ga pri imenovanju grajščini imeli za hišnega prijatla in učenika. Karkoli se je od tistihmal pri grajščini in v družini blagorodnega gospoda premenilo, ali veselega ali žalostnega prigodilo, je bilo v prijateljski zaupljivosti gosp. Janezu vse razodeto in v pobožni spomin priporočeno. Iz teh pisem je razvidno, da je gosp. baron trud in zasluge ranjcega Brence-ta za šolo in pravo omiko mladine visoko cenil, pa mu pri tem tudi na roko šel, tudi šolo njegovo rad obiskoval, in se v prid in veselje mladine mnogokrat prav blagoserdnega do brotnika skazal. V vseh teh pismih veje dober katolišk duh, pravo zaupanje v Boga in njegovo sveto previdnost, ponižna vdanost do vikšega duhovnega pastirja, resnično priznanje in spoštovanje do duhovščine sploh, do ranjkega gosp. Janeza pa še posebna, prav prijateljska in hvaležna ljubezen.

Viditi in čutiti je sicer, da se je v neduhovskih višjih krogih zastran vere in katoliškega duha poslednji čas marsikaj na slabše obrnilo, kar in kolikor jih je blatovska nesrečna povodenj liberalizma poplavila; te pisma pa se mi zdé nekako znamenje, da pri sercih ni vse tako skaženo, kakor se včasih očitno kaže — ter marsikterim le prave določnosti, serčnosti, neprestrašenosti in močnodušnosti keršanske manjka, in jih le neka napčna človeška boječnost od očitnega spoznanja resnice

odvrtačuje, moti in slepi. Kadar bo pa čas prišel, da bo polna svetloba resnice temne oblake lažnjivih „tagblatov“ in drugih časnikov enake baže prederla, takrat se bodo tudi taki zmotenci, katerim koli je za resnico še mar, svete vere spet živo oklenili in jo očitno v djanji kazali. Upajmo in prosimo Boga, da kmali pride ta čas! — Zraven omenjenih pisem je še eno do gosp. Brence-ta, na Uncu pisano 22. junija 1868. V tem pismu podpisani „Domenico Bonifacio, Referente magistratuale scholastico,“ iz Tersta med drugim piše: „Iz svojega popotovanja bi Vam veliko lepega vedil sporočiti od duhovnega in svetnega brata Vašega. Pervi, duhoven naše škofije, si s svojim vspešnim prizadevanjem za časni in večni blagor mu izročene čede resnično neminljivi spominke pripravlja. Drugi, na Gorenskem, s svojo verno gorečnostjo in s svjim lepim zadržanjem resnično celi srenji, kateri je kot župan predstavljen, z naj boljšim izgledom pot kaže. Vam pa, prespoštovani gospod fajmošter, daj Bog, da bi po srečnem preteku drugih 25 lét, namesti v pudbudo součencev spet na Žalostno goro hoditi, v sredi svojih lastnih faránov kot stari Simeon — s presvetim Telesom Gospoda in Sodnika našega v rokah — ginjeni peli „Benedictus Dominus Deus Israel,“ in spet z vablјivim zaklicem Morake zvezde (Marije) serca svojih poslušavcev, kakor na Žalostni gori, močno ganili, in k boljšemu življenju pripeljati mógli. In potlej naj Vam bo plačilo za Vaš trud na drugi góri, na tisti namreč, kjer je prebivališče Božje, kjer bo On vse solze oterl nam z oči, in kjer smerti ne bo več, ne žalosti, ne vpitja, ne bolečine; ker bo vse poprejšnje minulo. To vse Vam daj Bog!“ (Dalje nasl.)

Ogled po Slovenskem in dopisi.

Klinkowströmovi govori. (Dalje.) Tretji večer. Spoved. Ta je bil eden naj čverstejših, če ne naj čverstejši govorov njegovih te dni. — Rek: „Ljudstvo pa se je čudilo in hvalilo Boga, ki je ljudem tako moč dal.“ Razložil je obširno ozdravljenje udolomnega, s koliko gorečnostjo in s kako živo vero so z bolnikom za Jezusom tišali in ga poslednjič z verhi hiše pred-nj spustili, ter mu je rekel: „Moj sin, tvoji grehi so ti odpušeni.“ Kako pa to? Bolnik želi le teles. zdravja, in Jezus mu govori: „tvoji grehi so ti odpušeni!“ Farizeji in pismouki so se kar pogledovali in rekli: Ta pa Boga preklinja! Človek je —, grehe odpušati pa vender premore le Bog sam... Ko je pa Jezus njih misli vidil, je rekel: „Kaj je ložej, bolniku reči, tvoji grehi so ti odpušeni, ali reči, vstani, vzemi svojo posteljo in hodi? Da pa veste, da Sin človekov (Jezus govori kakor človek) ima oblast grehe odpušati, reče bolnemu: vstani, vzemi svojo posteljo in hodi! In na rokah in na nogah zvezani bolnik je zdajci poskočil s postelje, vzame posteljo in gre v svojo hišo. Ljudstvo pa se je čudilo in hvalilo Boga, ki je ljudem tako moč dal.“

Zakaj vender je Jezus ljudem pred očmi storil ta čudež, in zakaj je kakor Sin človekov odpuštil grehe temu bolnemu? To je storil iz dobro odmerjenega vzroka, s tim je pokazal, da moč grehe odpušati bode izročil svojim aposteljnóm, tedaj ljudém. In to je tudi v resnici storil v dan svojega vstajenja od mertvih. Prepričal jih je, da je res on sam pričujoč, in rekel jim je: „Kakor je Oče mene poslal, tako vas jaz pošljem.“ Potem jih je navdihnil — v znamenje, da jim podeli nevidno božjo moč, in je rekel: „Prejmite sv. Duha, katerim bote grehe odpušili, so jim odpušeni, katerim jih bote zadržali, so jim zadržani.“

S temi besedami je Jezus postavil zakrament sv. pokore, in s tem je vstanovil svojo sodnijo v katoliški

cerkvi. Kdo tedaj naj bodo sodniki, ki imajo pravico razsojevati? Apostejjni: Peter, Pavel, Jakop, Janez, Simon itd. Ti dosihmal priprosti ljudje imajo biti sodniki za vesti, za serca človeške. Sedaj pa dobro poslušajte, ker govorim mislečim katoličanom in ne butcem. Ali je taki sodnji stol, kakor je zakrament sv. pokore, potreben v katoliški cerkvi? Potreben je. Kako to? Tako le. Pravnoslavno neoveržljivo načelo je to-le: Nobena družba ni brez postáv, nobena postava brez sodniša, nobeno sodniše brez sodnika, nobena razsodba brez zatožbe in zaslišanja. Te postave zadevajo le zunanje reči... Zdaj pa dalje:

Ali je cerkev družba. Je. Ali ima postave? Ima: „Ljubi Boga čez vse, — bližnjega kakor sam sebe.“ Te postave pa segajo v znotranje, v serce človeško: tedaj morajo biti sodniša za znotranje reči, ne le za zunanje. Biti mora tudi tožnik, zakaj očitno je, da sodnik mora prestopke in zadolženja vediti, ako hoče soditi. Kdo tedaj bo tožnik, ne mara vest? Vest je le naša priča. Človek sam mora biti svoj tožnik. In kdo je sodnija, kdo zaslišuje? To smo ališali; Jezus je določil, dal je aposteljnóm in vsim njih naslednikom oblast zavezovati in razvezovati, grehe odpušati in priderževati. „Kterim bote grehe odpušili, so jim odpušeni; katerim jih bote prideržali, so jim prideržani. Tako se je res godilo vsih osemnajst stoletij in se godi.

Bog pa je ljudem tako moč dal. V tem je neizmerna velikost in božje delo tega opravila. Kako to? Po umoslovji sklepamo iz storjenega djanja na moči, ktere so to djanje doprinesle, in torej pravimo: Nobena dogodka (sledka, učinka) ni brez vzroka; kakoršen vzrok, taki dogodek, in kakoršen je dogodek, taki mora tudi njegov vzrok biti. Majhna moč ne more velicega djanja doprinesiti; ako pa vender iz majhne moči veliko djanje izvira, je znamnje, da je bila móгла še druga moč (faktor) pristopiti. — Zdaj pa obrnimo to na spoved. Djanje, doprinesenje pri spovedi je nezmerno veliko: je odpušenje grehov, vzrok, delavna moč pa je majhna, namreč človek, ki sam od sebe nikakor ne more grehov odpušiti; tedaj mora druga moč zraven pritegniti, in ta je sv. Duh, po besedah: „prejmite sv. Duha, katerim bote grehe odpušili, so jim odpušeni, — in v tem je velikost zakramenta sv. pokore.

Prevdari pa še nadalje velikost tega djanja. Misli si človeka, ki se je od mladosti oskrnuoval z vsimi gnjusobami in ostudnostmi vsakterih pregréh; pozneje začinja še le rezno premišljevat, s čim si je serce obložil, zbuja se mu vest, ki mu začne pripekati, oživé mu v sercu vse peklenske torke in strašno ga zdelujejo in terpinčijo noč in dan. Zdaj sam ne vé, kam bi se djal. Reče se mu: Obrni se k Bogu, móli, prósi za odpušenje. On móli, prósi prav iz globočine serca: Ali doseže mir?... Ne! — Reče se mu: pred Bogom se obtoži svojih grehov. Dobro; gre in obtožuje se pred Vsegavednim, móli in prósi za milost. Ali najde sedaj pokoj?... Ne! — Svetuje se mu: obžaluj svoje grehe. Obžaluje jih vse in po vsi njih velikosti; ali je že pokoj zanj?... Ne! — Pride zdravnik, mu svetuje, naj kraj spremni, poiše družine, naj se razmisli, veseli, razvedruje. Poskuša revež res vse to; ali je pa rešen svoje hude vesti?... Ne! — Poskuša toplice! — je mar tam pomagano?... Ne! — Zdaj gre k prijatlu in razodene mu vse svoje gnjusobe in pregrehe iz celega življenja, da bi si serce ohladil; s tim čuti res prilajšanje za trenutek, — ali je pa vender sedaj enkrat miren?... Ne in ne! — Kje ste vi osrečevavci sveta? Pridite, pomagajte temu revežu, da ne obupa! Toda — nobeden mu ne more nič pomagati. Vse tedaj je poskusil, — vse mu ni pomagalo nič.

Kaj je storiti?... Spovedati se mora. Oh, spo-

vedati? Težka reč!.. Komu pa? Duhovnu, ki ga je Jezus sam postavil za sodnika v svoji cerkvi, — tedaj človeku. In zakaj? Bog je zapovedal, — Jezus Kristus je duhovne postavil za sodnike... Gre tedaj in se čisto spové, vse serce razodene. Mu je sedaj dobro pri sercu? Je miren?... Ne! — Na vse zadnje mašnik vzdigne roko in reče besede: „Odvežem te tvojih grehov v imenu Očeta, Sina in sv. Duha. Amen.“ Je zdaj miren?... Je! Moč in oblast, ki jo je Kristus dal apostelnom, da zamorejo grehe odpušati, je tukaj jasna, občutna, je popolnoma očitna. Besedice priprostega, tudi ne učenega duhovna so zadosti, da se naj hujši, zastarani grehi človeku zbrisejo in zopet mir dobi. Pravim, besede priprostega mašnika, naj si je spovedovavec tudi velik gospod, trikrat bolj učen mož kakor spovednik, mu je vendar le-uni zopet mir vлил v njegovo ranjeno serce...

Jasno in razložno ste tedaj prepričani, da po božjih in natornih postavah se morate spovedovati. Nasleduje pa drugo prašanje... Govornik meči z resnimi besedami take, ki ne mara k spovedi ne hodijo. So morebiti celo že sive glave, ki jih stiskajo mnogotere pregrehe in zadržanja od veliko lét, vendar pa se nočejo spovedi podvreči. Kaj je vzrok? Praviš, se bom že pred Bogom spovedal... Pa Bog hoče, da se moraš spovedati spovedniku; če se tudi sto lét Bogu spoveduješ in se nočeš naredbi božji podvreči ter spovedniku se obtožiti, je zastonj, — ne boš zadobil odpušenja.

Nikar nikar tudi ne odlašaj spovedi na zadnje. „Ne veste ne dneva ne ure, kdaj Gospod pride.“ K spovedi tedaj, k spovedi! Spovedovati se mora rimski papež; spovedovati se morajo njih emenencije kardinali; spovedovati se keršanski kralji in cesarji in njih ministri; spovedovati se morajo škofje, duhovni pastirji, spovedovati se učeni in dohtorji, spovedovati se profesorji — in še toliko bolj, da mladosti z lepim zgledom svetijo. Le k spovedi tedaj gospodje, le k spovedi! mladina naj vas nasledova, — ne le da bi pred vami šla. Spovedovati se mora enako služabnik, ki vam govori. To je potrebno k zveličanju. Dandanašnji je toliko prašanj: vladarsko prašanje, vstavno prašanje, narodno prašanje, tergovsko prašanje... Naj tehtniši in naj razločivniši pa je vendar prašanje za naše duše zveličanje. To prašanje zadeva bistveno nas same, in na tem nam mora vse ležeče biti! K spovedi tedaj, gospodje, za zveličanje gre!

Pa kaj bode duhoven rekel, ako mu povem, da sem spoved opušal, da že toliko in toliko časa nisem bil pri spovedi? Kaj bode rekel? Vsak mašnik bo vesel, ako bo veliko ribo vjel. Vsak bo z vso ljubeznijo in pohlevnostjo s teboj delal in ne bo pozabil, da je človek slabostim podveržen, poravnal ti bode pot za prihodnost, in odvezal te bo tvojih grehov, ako boš pripravljen. Celó njegovo spoštovanje si boš pridobil s tim, da se mu zaupaš in odkritoserčno obtožiš ter mu svoje rane razodeneš. —

Nikar tedaj spovedi odlašati! Bog vas kliče k spovedi po tem mojem govoru. Mudi se. Ako gospodar v hiši spi, ko je že vsa hiša v ognji, bo mar služabnik v hišo stopal in djal: Milostni gospod, vstanite? O ne, s silo ga bo stresel ali celo iz postelje vzdignil. Rekel bo gospod: služabnik je neotesan, kadar pa bode nevarnost spoznal, mu bo hvaležen, da ga je rešil. Tudi to sem že večkrat skusil. (Dalje nasl.)

V spomin rodoljubu dr. L. Tomanu.

Slovenija, zavij se v černo krilo!
Zgubila si prav ljubljene sina;
Možá zares preslavnega spomina
Osorna smert pahnila je v gomilo.

Sercé pregorko mu je záte bilo,
Se daroval je tebi, domovina;
Ti bila skerb mu, kras in dragotina;
Pripravil v smerti še ti je darilo. —

Povračaj mu hvaležno trud njegovi,
Daruj solzé, gorké daruj molitve,
Da zbríše večni Bog mu grehe vsake;

Da podari kdaj boljši dom mu novi,
Kjer ni razpora, bratovske boritve,
Kjer véz ljubezni druží vse rojake.

Radoslav.

Iz Kolina, 12. kim. piše gosp. misijonar Buh: V saboto-večer smo prišli v Kolin in v tvorijutro gremo čez Antwerpen proti Hull-u in Liverpoolu, ter upamo v saboto iz Liverpoola proti novemu Jorku se podati z Božjo pomočjo. Pogodbo smo sklenili tukaj v Kolinu pri opravniku (agentu) Maasen-u, zato da nas prostor čaka v saboto v Liverpoolu. Berž ko v novi Jork pridemo, ti bo Maasen telegrafiral, da smo srečno došli. — Nas je 11 oséb in danes ima še en bogoslovec iz Paderborna k nam priti, potem smo vsi skupaj. V Lincu smo pridobili učenca Alojz. Stecherja iz Tirolskega, in v Ulm-u sprejeli 4 pridne virtemberške študente. — Hvala in pozdrav vsim ljubim prijatlom, znancem in rojakom. —

K temu naj pridenemo še nekoliko iz pisma gosp. Trobicove sestre Marije do čč. gosp. Uršulinaric,*) ktera o tej priliki gre k bratu v Ameriko.

O cerkvi st. Štefana na Dunaju pravi: To je prostora v nji, da bi se človek kmali zgubil v cerkvi. In pa velikanski stolp — ta jo kinča! V Lincu bi bili g. misijonar dobili dva študenta, pa eden ni dobil potnega lista, — bo pozneje prišel. Ljudje so povsod prav prijazni in dobro nam postrežejo. — V Rosenheimu-u smo prenočili in bili Šmarni dan pri sv. maši. V cerkvi mi je zlo dopadlo; ljudje so se prav lepo zadržali, precej jih je šlo k sv. Obhajilu. Do duhovnov imajo tako spoštovanje, ko zagledajo da kateri v cerkev pridejo, iz spoštovanja vsi vstanejo. — V Monakovem so neizrečeno lepe cerkve. Popoldne smo bili v velikanski cerkvi pri pridigi; med drugim so pridigar govorili od rožnega venca, kako dobro je ga moliti; po pridigi drugi duhoven pridejo na leco in začnejo roženkranc moliti; ljudje so tako na glas molili, da je bilo slišati, kakor bi germelo. Potem so imeli procesijo krog cerkve, — na tronu so nesli Mater Božjo, pa ni bilo časa, smo mógli ob 4 naprej iti proti Ulm u, kjer smo bili čez noč. V petek smo imeli naj težavniši vožnjo, ker je zavoljo vojske vse zmešano; komej smo dobili vlak, da nas je sprejel in smo se peljali kake 2 uri, pa je bilo treba družega iskati, tako da smo se tisti dan mógli petkrat preseliti. Enkrat smo se peljali s „ta hitrim“, pa je bilo veliko več plačati. Zdaj le za vojsko vozijo, kar je potreba, zato je vse zmešano. Na „Prajzovskem“ smo srečali en poln vlak vjetih Francozov, in pozneje v drugem vlaku jih je bilo spet nekaj. — Srečno smo prišli v petek zvečer v Manheim; v tem mestu je bilo viditi, da neizrečeno veselje obhajajo (zavolj pruskih zmág); vse je bilo okinčano z banderci, še kočije, ki so ljudi s kolodvora vozili v njih, so imele banderce. — V saboto smo se celi dan peljali po reki Rajni s parobrodom. Ta vožnja nam je bolj dopadla, smo bili saj pri miru. Veter je bil precej velik, pa na reki ne dela sile, tako kot na morji. V saboto-večer smo prišli v Kolin in tukaj bomo ostali do torka zjutraj, zato da ne bomo prehitro pri morji, ker naša barka bo šla še le v saboto naprej. Tukaj smo prav pri dobrih ljudéh. V nedeljo smo po mestu lepe reči ogledovali; bili smo

*) Učila se je pri dobrih gospeh redovnicah vsih potrebnih reči, orgljanja, cerkvenih del itd. za misijon.

v muzeji, tu smo vidili na 1000te malarij in podob iz starodavnih in novejših časov; o to je umetna naredba! Eno tablo je bilo strašno pogledati, ki je bilo namalano morje in barka, ki se je ravno potopovala; nekteri so bili že v vodi, drugi je še roke ven molil in za pomoč klical, eden se s sekuro za jadrilo držal itd.; bilo je tako v živo narejeno, da bi kmali solze ne posilile, — tako so se mi smilili še zdaj ti nesrečni ljudje. Potem gremo naprej, sem pa zagledala Mamko Božjo z Ješkom v naročji, — o jakako je bila ta podoba po nebeško lepa!.. Res, solze serčnega veselja bi bile kmali mi oči zalile, ko sem jo mogla zapustiti, — mislim si, o kako mora ona še le v nebesih lepa biti, ker jo že tukaj revni ljudje tako lepo zamorejo narediti!.. Potem nas je peljal nekdo zunaj mesta kakor v „ene berloge;“ tukaj smo vidili, menim, da skorej vse zverine, tice in druge živali, kar plemén jih je na svetu. Nar. strašnejši zver je lev, že njegov pogled je strašan, kaj bi bil še le naredil, ko bi bil do ljudi mogel! Slon se mi je pa naj bolj gerd zdel, — taka gerda pošast, kar ga nisem mogla gledati.

Danes popoldan gremo vsi k spovedi in jutri k sv. Ohajilu, potem pa naprej proti nevarnemu morju.

Iz Petrograda dopoveduje prijateljski list: Škofje katoliške cerkve na Rusovskem so večji del zavoljo svoje zvestobe mógli iti v Sibirijo. Samo škof v Petrogradu je ostal, ker se je ravnal zlo po ukazih cesarskih; toda zavoljo tega mu je odvzeta od sv. Očeta pastirska oblast.

Katoličanje v Petroburgi so zlo zanemarjeni, višjega stanú katoličanje se iz strahu ne upajo spoznavati svoje vere, nižji pa nimajo zadostno duhovne pomoči, ker vse dobre duhovne v Sibirijo zapodé.

Katoliško cerkev sv. Katarine obiskujejo katoliški Francozje, Angleži, Poljaki, Nemci id., tedaj se jim zavoljo raznih jezikov zadostiti ne more. Katoliška reč gre na Ruskem zlo slabo, bo treba sosebnih molitev za uboge zatirane katoličane v unih krajih.

Iz Rima. 23. avg. in 1. sept. so bili očetje vesoljnega zbora, kar jih je še tu v Rimu, zbrani v šen-Petru in pretresali so osnovo zastran disciplinarnih reči (cerkvene šege, pravice itd).

Sv. Oče, pri vsem tem, da se sovražnik bliža, in da se ne vé, kake reči, in nesreče čez njih pridejo, so vsi mirni in polni zaupanja v Boga. Roparji lahi hočejo zadnjo in naj grozovitniši svojih roparij dognati; sv. Oče na nobeno pomoč ne zaupajo, razen le na pomoč Božjo. Bilo bi tudi zastoj v današnjih časih zaupanje staviti na druge, zakaj evropske glavarstva so ali same v zadregah ali pa, če tudi katoliške vere, si vendar ne upajo hiteti na pomoč očetu vesoljnega katoliškega sveta.

Rimski papeži so bili v raznih stoletjih od raznih poglavarjev roparsko napadani, kateri so jim večkrat Rim vzeli, jih ali pregnali, ali vjeli — in jim skoraj vse pobrali. Toda popeževo duhovno kraljestvo se je ohranilo vselej, se je razširilo, med tim ko so se večidel vse druge glavarstva in kraljestva razdjale, in so vstale na razvalinah druge nove kraljestva in glavarstva. Ako laška vlada terdovratno nasprotna ostane rimskemu prestolu in bo svoje preganjanje zoper sv. Očeta do konca prignala, se bo tudi ona kmalo razbila nad ogelnim kamnom, ki ga je vterdil Jezus Kristus, namreč nad sv. Očetom v Rimu.

Sv. Oče so v zboru udov svoje vlade protestirali zoper napad na njih deželice, ter naj vse sedanje vlade kakor tudi prihodnje vedó, da oni niso nikdar dovolili, da bi njih dežele prišle drugim v oblast.

V Rimu, kakor povsod, ni brez nerodnih prebivancev. Ti toraj in nekteri ptujci lahoni, ki so se v Rim pritepli, se veselé prihoda lahov, ter se je bati nekterih

nerodnost od njih strani. Rimljanje sami pa s strahom pričakujejo reči, ki žugajo Rimu, ter molijo in zaupajo na Boga. Upajo, da pred ali pozneje zanesljivo pride pomoč, ki jih v novič reši iz rok roparjev, in svetemu Očetu, njih ljubljenu kralju zopet k miru pripomore.

Na zvišenih krajih Rima, in po gričih, ki so v mestu, je papeževa vojašina postavila topove, da bi roparje lahe odgnala. Vender pa mislijo, da se bo upor opustil, ker bi nič ne zdalo, ako bi se pešica papeževe vojašine ustavljala silovito veliki laški armadi. — Kjer pa sila človeška do verha dokipi, se pomoč Božja oglasi.

Iz Ogleja, 8. septembra. Častitljiva, več ko tisuč lét stara naša bazilika je bila danes v praznični obleki kot navadno o velikih praznikih, ker sprejela je danes svojega višjega pastirja našega prevzvišenega nadškofa, ki so ta dan v nji delili zakrament sv. birme. Hudi vihar s potoki dežja je zaderževal ljudstvo daljnih krajev, ter so prispeli le iz okolice birmanci z botri in nekaj družega ljudstva, tako da jih je bilo vsih pričujočih čez tri tisuče. Birmanih je bilo 532 otrok. Imeli so prevz. nadškof slovesno pontifikalno sv. mašo, govor pa v. č. namestnik iz Belvedera.

O ti priložnosti sem nekoliko pregledal baziliko v njenih delih, in res ni ne v naši deželi ne v nobeni družih bližnjih dežel enako veličastnega spomina iz starodavnih časov, kakor je oglejska bazilika. Zidana je bila ta bazilika v šestem stoletju, povišana in razširjena v devetem in enajstem stoletju.

Ima tri čolne, ktere počezni čoln prekrizuje zraven prezbiterije. Dolga je 38 seznjev, počezni čoln ima 24 seznjev, širokost vsih treh čolnov je 16 sež., visok je zid 14 sež., in v sredi ima cerkev 16 sež. višave. Res, veličasten, velikansk tempelj. Stebrov, ki ločijo srednji čoln od stranskih, je 22, vsi iz lepega marmeljna. Duhovnišče ali prezbiterija je čez dvajset marmeljnatih stopnic višej od tal cerkve. Peljejo te stopnice od obeh strani na kviško, v sredi med njimi pa ima prezbiterija vsak marmeljnat okraj, pri katerem govornik ali pridigar stoji ter od tam govori proti ljudstvu, ki stoji doli v baziliki.

Oltar marmeljnati, to je samo menza s svečniki, stoji sredi prezbiterije, zadaj je dosto prostora z marmeljnatimi tlemi, v kterih so umetno vtisnjene podobe. V dnu ali koncu duhovnišča stoji na zvišanem kraju marmeljnati prestol nekdanjih oglejskih patrijarhov.

Pod duhovniščem je prostorna kapela, in sredi nje oltar, za kterim je dobro zavarovana skrinja z mnogimi svetinjami oglejskih mučencev. (Večji del svetinj pa je hranjenih v Gorici v metropolitanski cerkvi.)

V počeznem čolnu, ki ima na vsakem kraju prezbiterije eno kapelo, stoji mnogo sarkofagov ali mertvaških skrinj, izsekanih iz lepega in drazega marmeljna. Po njih je vdolbljenih veliko veliko podob. Bili so ti sarkofagi — pokopališča patrijarhov. Nekteri izmed njih so silno stari.

V desnem stranskem čolnu stoji prosto kerstni kamen med marmeljnatimi stebri in marmeljnatu streho. V levem stoji majhen tempelj s streho in stebri, v kterem so patrijarhi ali njih škofje sv. olje blagoslavliali.

Pred baziliko stoji baptisterij, to je cerkvica, v kteri so keršenke kerševali po stari šegi, da so se namreč s celim životom v vodo potapljali. Zraven bazilike nekoliko odločen stoji velikanski zvonik iz rezanega kamna zložen, 38 sež. visok, 30 do zvonov, 8 streha, in širok kakor precej velika sobana.

Okoli bazilike je viditi nakopičenih veliko spominikov iz drazega marmeljna vsake barve, ki so bili v raznih stoletjih izkopani iz starega Ogleja, velikanskega mesta, ki leži tu poderto in pokopano globoko pod tlemi.

Bilo bi treba več dni muditi se, ako bi kdo hotel

na tanko baziliko in nje lepote in spominke pregledati. Nikomur ne bo žal zavoljo popotnih stroškov, kdor pride obiskat stari Oglej, mesto naše matere patrijarhalske cerkve in kraj, na katerem je tisuč in tisuč kristjanov ob časih Rimljanov svojo drago kri zavoljo Jezusa Kristusa prelivalo.

Iz Ogleja so šli birmovat prevzv. nadškof v Grado. Ker je Grado otok, se je treba prepeljati med lagunami (močvirjem, ki ob času ko morje pada, suho postane, in kadar je morje visoko, je vse pod vodo) po globokih kanalih ali vodotočih na ta otok. Pelje se v čolnu do pol druge ure. Pridejo naprot fantiči v svojih majhnih čolnicah, kakor tudi deklice v belo oblečene; veslati znajo kakor odrašeni moški — ter švigajo v svojih barkicah okoli večji barke, v kateri so nadškof, in neprenehoma vpijejo in kličejo: Evviva — Slava! Grado je mesto na otoku, ki ima, čez uro hodá v krogu; 2900 je prebivavec. Bazilika je postavljena že v prvih stoletjih keršanstva, ima tri čolne in 20 stebrov iz naj lepšega marmeljna, ki te tri čolne ločijo enega od drugega. Tla so vse pokrite z marmelnom v lepe podobe zloženim. Iz zvonika imaš prelep pregled. Okoli in okoli je morje, — kterega meje na spodnji kraj ne vidiš, ker jadransko morje je široko in sosebeno zelo dolgo. Proti jugo-zahodu vidiš verh zvonika sv. Marka v Benetkah. — Mejé ti Goriško in beneške dežele, skalnate gore višji in nižji krog in krog od Istrije pa do Padove. Iz njih se proti nebu vzdiguje oče Slovanov „Triglav;“ viditi se gore med Benečanskim in Tirolskim in še zadaj mesta Padove in Verone skalnati verhovi, ki kakor otoki iz srede morja vzdigujejo svoje glave. So-sebne čutila serce napolnujejo, ko se človek ozira od daleč na te kraje: hvali Boga v njegovih delih, milo pa se mu dela pri mislih na velikost in imenitnost tih krajev v nekdanjih časih ter zakliče tudi ne hoté: „Omnia vanitas — vse je minljivo.“ S častjo pa oko gleda te kraje sosebeno, ko se spominja, koliko je bilo tu svetih mož in žen, devic in mladenčev, ki so tu ter-peli iz ljubezni do Jezusa, Odrešenika našega. — Kako hudi boji so se tudi bili tukaj — kako mogočni kralji in vojšaki so gospodarili tukaj v nekdanjih časih! — Ostalo je veliko spominkov iz starodavnih časov, ki so vredni, da jih prijatelj zgodovine na tanko pregleduje.

Razgled po svetu.

Deržavni zbor zopet zboruje. Poslanci pa prihajajo le po stermoglavi decembrovi poti od l. 1867. Z vstavoverneži imajo zdaj tudi drugi tehtno besedo, morda bi zamogli celo do večine priti, ako bi se prav disciplinirali. Ti so prišli, da bi v pričo prehudih evropskih dogodb naj bolj potrebne reči oskerbeli. Njih negativno djanje utegne biti smertna sodba za decembrovice, to posilnico avstrijskih narodov.

Češki deželni zbor je odložen na nedoločen čas. Veliki deželni maršal, njegov namestnik in 18 poslanec je neslo adresu na Dunaj pred cesarja. Nemški „liberalci“ so bili nasvetovali, naj se v deržavni zbor voli, nasvet pa je padel s 77 glasovi zoper njih 147. — Poslanci iz Tirolskega, Kranjskega, Dalmacije, Tersta, Gorice in Bukovine so 18. t. m. zvečer v posebnem snidu sklenili, da nikakor ne bodo dopustili, da bi se deržavni zbor odložil. Ako „verfassungstrajerji“ gredo iz zbornice, bodo sami zborovali, ako jih bode dosti za sklepovanje. Odsek (Dr. Kosta, bar. Dipauli in pl. Hormuzaki) ima v dogovoru ostati s poljskim klubnim odsekom (Groholski, Ziblikievič, Čerkavski). Vstavoverneži, njih 50, pa so sklenili v snidu, da po volitvi predsednika bodo nasvetovali, naj se zborovanje odloži, dokler ne bo poslanec iz Pemskega (namreč njih stranke).

Res so pri glasovanji zmagali z enim samim glasom in zbor je odložen do četrtega.

Iz prestolnega govora v obeh zbornicah, ki ga ga je menda zložil minister Stremajer, se vidi, da vladi je vse na tem ležeče, da se šepava decemberska vstava terdno na noge postavi, in rečeno je, da narodi v novih volitvah imajo priložnost svoje vošila na novo razodeti. Narodi pa so po novih volitvah v deželnih zborih svoje vošila v večini tako razodeli, da so decemberski vstavi nasproti, v prid pa oktoberski diplomii. Tako večina češkega, poljskega, tirolskega, kranjskega, dalmatinskega, primorskega zbora ni vgodna decembrici, temveč je za oktobersko diplomu. Pa tudi v drugih zborih so izdatne manjšine enake misli. Sicer hočejo iskati postavnih pomočkov, da bi Čehe v deržavni zbor spravili (blezo po neposrednih volitvah), kamor se stanovitno ustavljajo priti. Volitve v delegacije se imajo doveršiti, nekatere postave za civilno in kaznovavno pravo vrvnati, nekaj na univerzah prenarajati (Bog daj — na bolje!) itd. Tudi cerkvene reči morajo pa le spet pred posvetno zbornico, potem ko je protestant Beust enostransko prelomil avstrijsko pogodbo s poglavarjem sv. katol. cerkve, k kateri se šteje tako velika večina Avstrije, da druge verstva pred-njo skor zginejo. Ker je verjetno, da zopet ne bode v derž. zboru brez Mühlfeldov, Sindlerjev in enacih, se je toliko bolj bati, da tako obravnavanje cerkvenih reči brez cerkve ne bode ne cerkvi ne Avstrii v korist, še naj manj pa v tako reznih časih. „Vaterland“ meni, da se federalisti zamorejo vdeležiti le volitev v delegacijo in obravnave za predštév (proračun), kar so obljubili v oziru na resne okolišine sedanjega časa.

Iz Rima je bilo telegrafirano v „Allgemeinerico“, da so puntarske glave v Rim prišle pripravljat pot italijanskemu rovarstvu. — Ti tatovi so iskali ljudstvo zoper papeževo vlado podhujskati, da bi lahoni svoj napad s tim olepšali. Višji nasilnik Kadorna je že v vsakem okrajnem mestu odmenil vojaškega poveljnika, češ, za ohranjenje „reda,“ ki je pa sam nered in razdjanje prignal v mirno deželico. — Laški časniki pa razširjajo ostudne laži, kako je prebivavstvo na Rimskem roparjev veselo; vediti pa je, da odsihmal ne bo lahko zanesljivih naznanil iz Rima, ker pride do nas vse le skoz sovražno deželo, ko je Rim posiljen. — General Trochu (r. Trošü) v Parizu je bojda vladi v Florencu naznanil, da francoska vlada ceni kimovsko pogodbo od l. 1864 za tako, ki je storjena s Francijo in ne z Napoleonom III. Ta pogodba ne dopusti Sardinom v Rim. Po tem takem bi Francosko res bilo zoper napad na Rim. — „Allgem.“ hoče vediti, da vse vlade razodevajo pomislik zoper pograbljenje Rima, zunaj Avstrije (!) Anglije in Rusije; „Volkstüd.“ piše, da tudi Beust je odsvetoval napad. — Italijanska vlada se hoče v kratkem kar že v Rim preseliti; tudi terdijo v Florencu, da Viktor Emanuel precej za armado lazi, in da se pripravljajo zanj in za njegovo hišo vozovi, v katerih bi se v Rim peljal. Kdo si vé, kakošen „apetit“ bo neki imel kralj „poštenovič“ v poslednjem mestu, ako ga bo premogel s silovitostjo vzeti katoliški cerkvi in sivemu starčku? Je blezo pozabil, kako mu je bilo nedavno pri sercu, ko ga je mertvud lomil. — Italijanski minister vnanjik je še 19. avgusta očitno v zbornici govoril, da bi bilo zoper pogodbo 15. kim. 1864 in zoper narodovsko pravo, ako bi cerkveno deržavo napadli; 7. avg. pa je dal v okrožnici vladam naznanilo, da je potrebno cerkveno deržavo posesti, češ, da se mir ohrani, varnost sv. Stola brani...!
— „Times“ pravijo, da bi bili Italijani Napoleonu 100.000 vojšakov pomoči dali, samo ako bi bil hotel Italijanom privoliti v Rim. Po prvih nesrečnih bitvah Francozov je bila ponudba zopet storjena, cesarica Evgenija pa je

rekla: „Raji Pruse v Parizu, kakor Lahe v Rimu!“ — Iz Florenca pišejo, da lahone zgaga dêre, ker papež ne mislijo Rima zapustiti. Sicer bi bili dali kar po izdajavskem odboru nekterih odpadnikov ljudstvu glasovati, če se hoče savojski kraljevi hiši podvreči. S strahovanjem in podkupovanjem, se vé, bi bili že dobili glasov kolikor toliko. To pa, da sv. Oče v Rimu ostanejo, jim te hudobne petljarije močno prekrižuje. — 17. t. m. je pruski poslanec Arnim prišel v italijanski stan in je vojvodu Kadornu povedal, da se bode papeževa vojna napadu zoperstavila. Kadorna je djal, da ne bo dalje odlašal konec storiti prederznost tujih vojin, ki se mestu in volji papeževi vsiljujejo!“ (Slišite hinavca?) Arnim je tirjal še 24 ur, da bi papeža v novo pregovarjal, Kadorna je dovolil čakati. Nove naznanila pravijo, da so laški vojaki 20. t. m. dopoldne v Rim prišli po kratkem upor. Bog vari sv. Očeta in Rim! —

Razne novce. Malo parsko kraljestvo je samo v bitvi pri Sedanu zgubilo 237 častnikov in 4915 vojakov. Parsko sploh ima velike zgube v tej vojski. Plačilo pa? To, da bo moralo za Prusijo tudi prav veliko plačati, potem ko je za Prusijo kervovelo, — pravijo „Tirolski glasi.“ — V državni zbor jih je izmed 203 poslancev prišlo 150, kakor pravijo. Nove volitve so s starimi gerdo delale, 84 je novih, le 66 poprejšnih prišlo. — Ker tako imenovana nemška učenost ošabno zavija zoper cerkev, je paderbornski mil. škof zapovedal, da bogoslovci, ki hočejo v duhovstvo stopiti, morajo modroslovske in bogoslovske nauke doveršiti vse skozi v njegove modroslovske bogoslovske učilišu. Le s posebnim škofovim privoljenjem smejo obiskovati druge učiliša. — Italija neki hoče kar precej 150.000 vojakov Francii v pomoč poslati, ako Nico in Savojo zato zvezo nazaj dobí. Naj le hitro tečejo na Francosko persti lačni „karbonarji“, gotovo jih bo Prus še hitreje naklepal, kakor je Napoleona. — V Parizu napravljajo velik oblón, iz kterega hočejo na višavah gledati po sovražnikih, — če jim le ne bodo pod balonom Prusi v mesto smuknili. — Mestno pariško svetovalstvo je neki enoglasno sklenilo, da tudi duhovni redovi se morajo brambe vdeležiti. (Ali ne tudi judovski rabinarji?) — Prusi so pred Parizom, in v kratkem se znajo zopet slišati naj ostudniši klanja „barbarskega“ in mesarskega 19. stoletja. Misli se, da do 300.000 glav raznega vojaštva brani Pariz, in toliko ali pa še več utegne biti Prusov oblegovavcev, kateri bodo pa še vedno povih moči dobivali. Govori se pa, da Prusi ne mislijo mesta precej napadati, temuč ga bolj izstradati; — če le tudi njim samim ne bo po trebuhu krulilo. — Govori se, da je že sklenjeno, da se bo pruski kralj dal razklicati in kronati za nemškega cesarja. Kdo neki ga bode kronal? Odkar je Napoleon padel, Prusi velikrat po glavi dobé. 9. kim. so bili zopet Metz napadli; bili pa so z veliko zgubo zapodeni. — Rus prav pridno deli redove pruskim in nemškim princem, ki so katoliške Francoze pokončevali. Kdo si vé, morebiti ni deleč, da mu bo Prus prijaznost iz iglenkami plačeval in pa z mitraljezkami, ki jih je Francozu vzela? Kolo se dandanašnji urno verti. — Tirolski cesarski namestnik Lasser je iz te službe djan. — Čehi ne pojdejo v državni zbor, ker nimajo nič upanja, da bi dosegli, kar tirjajo. — „Tirolski glasi“ kličejo Tirolce k oporeki ali protestu zoper oropanje Rima in zoper Beustovo politiko v rimski zadevi. „Ako Rim pade, zgubé podlago vsi drugi prestoli na svetu; oguglje se tudi prestol našega vladarja,“ pravi list, in vabi rojake k molitvi, k očitnim protestom in k darovanju za sv. Očeta. Tudi „Vaterland“ Beusta terdo prijema zavoljo njegove rimske politike, kakor drugi katoliški listi, —

vsi se v tem zedinjajo, da je tudi zoper Avstrijo, kar je zoper Rim. — Favre in Bismark bi se utegnili 22. t. m. na pogovor za mir sniti. —

Iz Ljubljane. Deželni šolski svet je z večino enega glasú sklenil, da gimnazijalci naj po dvakrat med tednom hodijo k sv. maši. Vladni svetovalec in oba deželna šolska nadzornika so moževali, da le sila k maši naj neha; gre pa naj, ako kdo hoče, pred šolo k maši (ali vender?). Dr. Kosta jih vpraša, kako da se pa mladost v šolo sili, in v cerkev ne, ako je sila tako nepotrebna? (In zakaj jih iz šole silite, ako učnine ne plačajo, če je sila tako nevarna reč? Zakaj jim žugate s kljukco, ako se ne učijo? Pustite jih, sila je nepotrebna!) — Poglejmo pa, kolikrat bodo morali namesto študentov k sv. maši iti, kateri so glasovali zoper vsakdanjo mašo. Recimo, da je 600 gimnazijalcev in da opusté vsak 3 maše. To bi dalo v tednu 1800, — v 4 tednih 7200, — v 10 mescih 72000 opušenih sv. maš. Recimo pa, da polovica teh dijakov hodi vsak dan k maši, ostane vender še 36000 maš, ktere ima unih pet gospodov na vesti, ki so glasovali zoper vsakdanjo mašo, in ako hočejo to nadomestiti, bode mógel vsak izmed njih skoz leto sleherni dan biti pri kaci 19 do 20 mašah.

Dalje so bili v ti seji nasvetovani za dvanajstere okraje šolskih nadzorništév po 3 možjé, izmed kterih bode ministerstvo volilo nadzornike. Sprejet je bil vse-skozi nasvet prošta dr. Pogačarja, vladnemu nasvetu naproti, in torej bodo marsikteri dosedanji nadzorniki odpadli. Nadzorniki bodo imeli po 300, in ljubljanski po 200 gl. na leto, verh tega za voznišo nekaj po 150 gl. in nekaj po 120 gl. — Profesorja Šolar in Vurnar sta izbrana, da pojdetá na Dunaj k posvetovanju o učni preuredbi avstr. gimnazij, ktero se prične 26. t. m. — Poterdil je zbor imenovane učitelje za drugo ljudsko šolo v Ljubljani. — K koncu je dr. Kosta dal v zapisnik postaviti obžalovanje, da je vlada, kakor prej ravnatelja za realko, tako ravnatelja za ljubljansko preparandijo (pripravnišnico učiteljev) izvolila brez zaslišanja dežel. šolskega sveta in brez razpisa, akoravno se ni tako mudilo. Dr. Bleiweis pa je kot šolski svetovalec še opomnil, da Maličeva hiša, stoječa ob cestah, ni pripravna za realko, kakor nekteri svetujejo. (Iz enacih, pa tudi iz družih ozirov je enako nepripraven za ta namen tako imenovani „ballhaus.“)

Bogoslovske šole se pričnú 5. okt.; zavoljo vélike maše, ki je 4. oktobra, morajo pa gg. bogoslovci že 3. okt. biti v semenišu.

Gosp. dr. Lavoslav Gregorec, kapl. pri sv. Rupertu v Slovenskih goricah, pride za prov. profesorja na mariborsko bogoslovišče.

Duhovske spremembe.

V ljubljanski škofii. Fara Šent-Peter pri Rudolfovem je razpisana 21. sept. 1870.

Dobrotni darovi.

Za sv. Očeta. Po č. g. Jan. Rozmanu pri sv. Jakobu nabrani denar od pobožnih duš, ktere sv. Očetu, nezmotljivemu učeniku, svojo vdanost naznanujejo in prosijo sv. blagoslova za-se in svoje deržine in za spreobrnjenje grešnikov: 66 gl. v papirji; en zlat in 2 gl. v srebru. — Gosp. dr. J. Sterbenc 3 gl. v sr. — Iz Loke 1 gl. — Dve prijatlici sv. Očetu 2 gl. — Bog brani Rim in sv. Očeta 5 gl. — Tolovaji, ven iz Rima! 1/2 gl.

Za mil. škofa Mraka. G. S. S. 5 gl.

Za misijonarja g. Buha. G. S. S.

Za pogorelce v št. Rupertu. G. A. P. 85 kr.

— Iz Rudnika 21 gl. 60 kr.

Za afrik. misijon. M. Dovič 1 gl. Marija Markič 1 gl.